

Češki deželni zbor. — Bližnja prihodnost naše notranje politike se odloči v češkem dež. zboru ali vse kaže, da se ne doseže zaželjena sprava med Čehi in Nemci. Češki veleposestniki so stavili predlog, naj se izvoli poseben odsek, kateri naj izdela jezikoven zakon za Češko. Proti temu predlogu so se izrekli Nemci. Debata, katera se je vršila te dni, je bila jako ostra in je povečala že obstoječa nasprotja. V debato je posegla tudi vlada z izjavo, da hoče verovati ravnopravnost obeh narodov v celi deželi in integriteto Češke, jezikovne naredbe pa da hoče premeniti v tem smislu, da se ustanovo samočeški, samonemški in mešani okraji. Z izjavo ni bil nihče zadovoljen, ne Čehi, ne Nemci, in nastal je tak hrup, da se je seja morala zaključiti. Nemci se vzlic silni popustljivosti Čehov pripravljajo na izstop iz dež. zbora in naznanjajo, da to store, ako se njih predlog o razveljavljenju jezikovnih naredb se odkaže posebnemu odseku, česar Čehi nečejo storiti.

Moravski dež. zbor. — Narodnostno nasprotje ni na Moravskem tako veliko, kakor na Češkem. V Moravskem dež. zboru sta obe stranki, nemška in češka, precizovali svoje zahteve, na katerih podlagi sta pripravljeni na spravo. Vlada je z ozirom na to povabila zastopnike obeh strank na „neobvezne pogovore“. Ti pogovori so se vsled dogodov v češkem dež. zboru za sedaj odložili in sicer do konca januarja, a vršili se bodo samo če se na Češkem dožene sprava.

Hrvatska — Dež. zbor hrvatski razpravlja sedaj o dež. proračunu. Opozicija je porabila to priliko in je v rezkih govorih razkrila neznosne razmere, katere vladajo po krivdi bana Khuena-Hedervarya na Hrvatskem. Žal, da se na višjih mestih glas naroda kar nič ne upošteva. Že letos so se na Hrvatskem primerili veliki izgredi, a če pojde tako dalje, se utegnejo primeriti še vse druge reči.

Reka. — Konflikt mej Reko in Madjarsko se je zopet poostiril. Pri volitvah v obč. svet je madjaronska stranka propadla. Vlada je v tem siloma uveljavila za Reko tiste zakone, katerim so se Rečani uprli, češ, da se ž njimi krši avtonomija Reke. Ko je obč. zastop izvolil župana, ga je vladni zastopnik vprašal, če prizna uvedbo rečenih zakonov in ker je župan izjavil, da tega ne prizna, je vladni zastopnik takoj razpustil obč. svet. Vlada je potem imenovala mladega grofa Szaparyja reškim guvernerjem in hoče zdaj pri volitvah poskusiti svojo srečo.

Srbija. — Razkralj Milan deluje z železno doslednostjo in veliko prekanjenostjo na dosego svojega smotra: da se namreč zopet polasti kraljevske krone. Najprej je spravil na krmilo njemu slepo udano ministerstvo, potem pa samega sebe postavil na čelo vojske, s katere pomočjo upa strahovati ves narodov, ki je njegov odločen nasprotnik. Da je Avstrija zapletena v srbske homatije, to si pač lahko vsak misli, zlasti če izve, da je bil Milan vzprejel v avdijenciji pri našem cesarju.

Perzija. — V daljni Perziji začelo se je veliko revolucionarno gibanje. Uzrok je baje to, da uradništvo ljudstvo neusmiljeno izsesava in mu nalaga neznosnih bremen, verjetnejše pa je, da je revolucijo uprizorila Angleška.

mislimi in nasveti, katere je razglasil slovenski rojak dr. Karol Pečnik, zdravnik v Aleksandriji v Egiptu. Dr. Pečnik se v svojem spisu ozira sicer naprej na goriške mizarje, ali kar je njim povedal, velja v še večji meri za kranjske mizarje. Evo, kaj piše dr. Pečnik:

V Egiptu se prodajajo mizarski izdelki izredno dobro in domači mizarji bi mogli veliko prislužiti, da so le sposobni, zjediniti se, osnovati mizarsko zadrugo za izvoz. Začnimo z ničlo! Ves dobiček je tekel do zdaj v žepe prekupcev in komisijonarjev, ubogi mizar je ostal pri trdem kruhu. Ali kako začeti?! — Posamezen mizar nima toliko denarja, da bi se zamogel v direktnem eksportu vzdržati, potreboval bi vsekakor, če že ne v Trstu, pa vsaj v Aleksandriji svojega komisijonarja, ki bi ubogega mizarja na desno in na levo lahko molzel in pri vsem tem ostal najperfektnjši poštenjakovič.

Brez zadruga ni izhoda. Le zadruga bi imela toliko sredstev, da se lahko izogne tržaških in aleksandrijskih posredovalcev in prihrani ves ogromni zaslužek prekupcev za se. Jaz si mislim tu posamezne zadruga n. pr. solkanskih, kanalskih itd. mizarjev, ali zamogla bi se tudi ustanoviti zadruga slovenskih mizarjev na Goriškem ali pa celo za Primorsko in Kranjsko skupaj. Izdelki iz Korškega in Štajerskega bi seveda trpeli na višji prevoznici ceni železnice do Treta in kazali manj dobička. Kako to zadrugo osnovati? Goriški Slovenci, ki imajo moče v svojej sredi, kakor dr. Tumo in druge, moče čistega rodoljubja in visokih sposobnostij, bodo vedeli kam se obrniti za dober svet. Najboljše bi seveda bilo, da stopi koji slovenski omikanec z mizarji v dogovor ter jih skuša po prav prostem načinu zjediniti ter celostvar vrediti. Prva naloga zadruga bi bila: vrediti si katalog v francoskem jeziku, razni izdelki v sliki in za stalno ceno, za začetek ne višjo, kot jo dobivajo od tržaških prekupcev, da pode-rejo vsako konkurenco. Te cenike (katologe) bi bi poslali vsem kupčevalcem za pohištvo v Egiptu. Cene iz Evrope so vedno „franco bordo“ Trst, tedaj se lahko za 1—2 forinta zvišajo. Po tem načinu bi se lahko znebili vseh laških prekupcev v Trstu. Zadruga bi seveda morala imeti svojo malo zalogo (magazin) v Trstu ter svojega odpravljavca. Ker so cene za prevoz v Aleksandrijo stalne in dobro tarifovane, bi si zadruga lahko že za vsak komad poprej izračunala „Lloydovo“ prevoznino. Odpravljavec bi imel tedaj le za to skrbeti, da spravi blago z železnice v zalogo in iz zaloge na ladijo in izplača od zadruga določeno „Lloydovo“ prevoznino. Še lažja je stvar, kedar postavlja zadruga blago naročevalcu v Egiptu le franco bordo, to je le na ladijo. Mesto odpravljavca v Trstu je tedaj tako priprosto, da bi je zamogel opravljati vsak zadrugar, ki zna le pisati in brati. S tem bi bilo že nekaj storjeno; zadrugar, ki dobi n. pr. zdaj za mizo 5 goldinarjev, bi lahko prišel na 7 ali 7½ gld., vtaknil bi tedaj večino zaslužka lačškega prekupca sam v žep; tedaj polovico dobička, stroške zadruga odštete. S cenikom (katalogom) bi spravila zadruga pozornost egiptskih trgovcev pohištva na se, pomnožila tedaj lahko veliko svoj delokrog

Obrtnija.

Našim mizarjem.

Nekdaj je mizarstvo na Slovenskem bolje cvetelo, kakor sedaj. O uzrokih, vsled katerih hira ta obrt, ne mislimo govoriti, pač pa se nam zdi umestno in potrebno, da seznanimo naše mizarje z vsega uvaževanja vrednimi

po rastočih naročevanjih. Naslove dotičnih egiptskih trgovcev, njih poštenost in v koliko jim zaupati, bi poskrbeli za prvi čas zadrugi drage volje egiptski Jugoslovani.

S tem bi bila seveda še le polovica dela dovršena. Glavni del dobička bo imel še vedno egiptski kupčevalec pohištva. Za začetek bi morda zaloga v Trstu zadostovala, a bila bi vendar popolnoma odvisna od milosti in nemilosti, od raznih mahinacij egiptskega trgovca pohištva. Treba bi bilo tedaj priti na mesto, otvoriti v Aleksandriji prodajalnico z zalogo. Tu bi ne šlo več prositi egiptskega trgovca milosti, bila bi mu trda konkurenca, tem hujša, ker mora egiptski trgovec sam plačevati tržaškemu pre kupcu in komisijonarju visoke odstotke, zadruga bi imela tedaj svoje blago 20 do 30% boljši kup v Aleksandrijo postavljeno. Zadruga bi bila tedaj v stanu zdaj v Egiptu navadne cene znižati, ceno tako znižati, da jej egiptski kupčevalec ne more več slediti. Imela bi tedaj prosto roko, svojo trgovino razširiti, koliko jej drago.

Egiptet uvaža (importira) vsako leto za več kot 1,5000.000 goldinarjev vrednosti raznega pohištva s Francoskega, avstrijskega Primorja in sosedne Italije. Da se ta stvar prav v roke vzame, dala bi lahko poštenim slovenskim rokam na tisoče zaslužka. Mizarska obrt bi se lahko razširila v uboge kraje na Goriškem, ki zdaj ne vedo, kje zaslužka iskati. Tu seveda še nisem prištel onih stotisočakov na pohištvo, ki gre v Severo deželo, Sirijo, Arabijo in pojde baje že prihodnje leto po dovršeni železnici v Sudan.

Prodajalnica in zaloga v Aleksandriji bi se lahko prav na priprost način vredila. Zadruga naj pošlje dva prodajalca, najbolje izmed zadrugarjev, v Aleksandrijo, najme prostore, anonsira po tukajšnjih časopisih, in reč je v tiru. Da si pridobijo zadrugarji doma popolno sigurnost, naj imenuje zadruga izmed tukajšnje jugoslovanske gospode nadzorovalni odbor, n. pr. od dveh oseb. Jaz mislim, da bi vsaki Jugoslovian rad sledil temu klicu, že zaradi tega, da pomaga dobri stvari na noge. Po takem načinu bi se ne bilo bati nobene zgube, tim manj, če zadruga načelno ne daje na upanje odjemalcem, kar je v Egiptu tako že splošna navada.

Stvar bi se lahko prav z mčlim začela. Da se le zbere kakih 50 mizarjev začetkoma v zadrugo, ki vplačajo skupno recimo 1500 do 2000 forintov, bi bil majhen in soliden začetek mogoč. Ker bi zadruga sproti prodajala in pokriva svoje skupne stroške, bi s časom brez posebnih težkoč svoj delokrog razširila, kolikor jej drago.

Tu se ne gre za utopijo, cela stvar je lahko izvedljiva, če najde le malo dobre volje.

Omenjena trgovina je v cvetu, tu ni govora o novotariji, šlo bi se le, neki del omenjene trgovine na drugi mlin napeljati. Egiptet ima reelno potrebo teh izdelkov, in kar vredi največ je to, da Egiptet, ki vsako leto le samo drevesne volne (pavole) za 140 milijonov goldinarjev eksportira, pri svojem velikem bogatstvu vse lahko sproti in sigurno plača.

Tukaj gredo vsi mizarski izdelki, kot mize, pisalne mize, stoli, stenski okraski, okvirji za slike, razne ormare, komode i t. d. v vseh mogočih menjavah izdelovanja. Le posteljniki se rabijo jedino železni i t. d. Da se zadruga osnuje, bi kazalo seveda, da pošlje najprej svojega zastopnika mizarja v Egiptet, da se o vsih podrobnostih na mestu poduči in zadrugarjem poroča.

Kmetijstvo.

Živinozdravske črtice.

Gotovo ni kmalu kje toliko vraž, prazne vere, toliko sleparije in prizadete škode, kakor pri zdravljenju živinskih bolezni. Vzrok je pač ta, da se do zadnjega časa pečali z živinozdravništvom najnižji sloji ljudstva, kateri niso poznali najnavadnejših naravnih zakonov. Z ostalim svetom so prišli bore malo v dotiko, bodisi da so bili po svojem delu navezani na sramoto, bodisi da so se jih ljudje izogibali, ker so se posluževali pri ozdravljanju nečednih stvari.

Najbolj razširjena vraža v naših krajih je zagovarjanje bolezni. K njemu se zateče mazač le tedaj, kadar z zdravili nič ne opravi. Skoro vsaka gorska vas ima moža, ki zna bolezen zagovoriti. Nerazumljivo, da drugim ne izda svoje skrivnosti, šepeče besede brez vsega pomena ali molitvico, podobno zlatemu očenašu.

Pred nekaj leti je vasi pod Triglavom zagovarjal goveje napenjanje lahkoveren možič z grško abecedo, katere ga je naučil navihan študent: Alfa-beta-gamaddetta itd.

O nekem ovčarju se pripoveduje naslednja formula:

„Hudičev tobak
Je šnofal lisjak:
Po njem se zapre
Nič od njega ne gre —
Stara lisica
To j' kunštna tica,
Zlat' jabelko mu da,
Otelaj j' njega —
Za bolezni vse
Zlat' jabelko je,
K' posadil ga Bog,
Da nas reši nadlog
Amen Betlehem,
Amen Nazaret,
Amen Jeruzalem in Jeriha“!

Mej pesmico tlači živini zlato jabelko v gobec.

Če je živina začarana ali dobi uroke, priporočajo sledeče zdravilo: kurje krempljce, kurja črevca in kurice s kurjo mastjo, kumno, žgano smolo in smoljo zmešane in dobro stolčene daj začarani živini zvečer, ko zvoni sv. Florjanu, z nožove kline v kruhu.